**עת"מ 5109-09-21 איפרגן נ' עיריית ראשון לציון**

תיק חיצוני:

**בפני כבוד השופט שמואל בורנשטין**

| | |
|---|---|
| **עותרת** | **רחל איפרגן**<br>**באמצעות ב"כ עו"ד רועי דותן** |
| | **נגד** |
| **משיבה** | **עיריית ראשון לציון**<br>**באמצעות ב"כ עו"ד ענבל לביא** |

## פסק דין

<u>פתח דבר</u>

1. לפניי עתירה מנהלית בהתייחס להליכי גבייה בהם נקטה המשיבה, עיריית ראשון לציון, בעניין חובות העותרת הנובעים מאי תשלום הארנונה.

2. טענת העותרת בתמצית היא כי החלק הארי של החוב התיישן וכי יש לראות במשיבה כמי שלמעשה ויתרה על גבייתו, או לחילופין, השתהתה שיהוי בלתי סביר בפעולות הגבייה.

3. המשיבה, מנגד, טוענת כי אין בסיס לעתירה לגופה, וכי דין העתירה להידחות אף מחמת האיחור והשיהוי שבהגשתה.

<u>הרקע הנדרש לעניין</u>

4. העותרת היא הבעלים והמחזיקה בבית ברחוב יצחק בן צבי 13 בראשון לציון.

על פי רישומי המשיבה, מדובר בשני נכסים פיזיים, כאשר גודלו של האחד 184.98 מ"ר וגודלו של השני 58 מ"ר (סעיף 2 לכתב התגובה לעתירה) (להלן: "**הנכס**").

5. אין מחלוקת בין הצדדים על כך שבמהלך שנים רבות צברה העותרת חובות הנובעים מאי תשלום ארנונה בגין הנכס. בעתירתה ציינה העותרת כי על פי רישומי העירייה יתרת חוב הארנונה שהצטברה לחובתה עומדת על כ-1.2 מיליון ₪ (סעיף 2 לעתירה).

6. אף אין חולק כי המשיבה הגישה כנגד העותרת וכנגד מי שהיה בעבר בן זוגה, ישראל, תביעה לתשלום חוב ארנונה בשנת 2009 (להלן: "**התביעה הראשונה**").

על פי המשיבה, מבדיקה שערכה עלה כי סכום החוב שנכלל במסגרת התביעה הראשונה כלל יתרות ארנונה משנת 1995, וכן יתרות ארנונה לשנים 2001 עד 2004 וחוב ארנונה לשנים 2005 עד סוף שנת 2009 (סעיף 10 לכתב התגובה לעתירה).

ביום 20.1.2010 ניתן פסק דין בהעדר הגנה בתביעה הראשונה על מלוא סכום התביעה, בסך של כ-400,000 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה וריבית והוצאות ושכ"ט עו"ד.

7. ביום 4.3.2010 הגישה המשיבה את פסק הדין לביצוע בהוצאה לפועל כנגד העותרת וכנגד ישראל. בתיק ההוצאה לפועל בוצעו בשנה זו מספר פעולות (נספח ז' לכתב התגובה לעתירה).

בשלב מסוים נסגר תיק ההוצאה לפועל. לטענת העותרת, התיק נסגר ביום 14.1.2013, בעוד שעל פי המשיבה התיק נסגר במועד שאינו ידוע לה, ביוזמת לשכת ההוצאה לפועל, מבלי שידעה על כך.

יצוין כבר עתה כי ביום 12.9.2021, בהחלטת רשמת ההוצאה לפועל, נפתח התיק מחדש.

8. באפריל 2017 הגישה העירייה תביעה כספית נוספת כנגד העותרת וכנגד ישראל בסך של כ-96,000 ₪ בגין חובות ארנונה לשנים 2010 עד 2016 כולל (להלן: "**התביעה השנייה**").

כתוצאה מפסק דין שניתן לטובת המשיבה, נפתח ביום 2.9.2019 תיק הוצאה לפועל.

9. תביעה נוספת, שלישית במספרה, הגישה העירייה נגד העותרת ביחס לחובות ארנונה לשנים 2017-2020 (להלן: "**התביעה השלישית**").

10. המשיבה ביקשה להבהיר כי הן התביעה השנייה והן התביעה השלישית אינן מצויות במחלוקת בין הצדדים (סעיף 14 לכתב התגובה לעתירה). ואכן, מטיעוני העותרת עולה כי העתירה ממוקדת בטענה כי יש למחוק כל חוב שקדם לתביעה השנייה.

<u>טענות העותרת בתמצית</u>

11. העותרת היא אישה קשישה וחולה, שמתקיימת מקצבאות המוסד לביטוח לאומי ונסיבות חייה הקשות ידועות לשירותי הרווחה. ילדיה, אשר מעוניינים לסייע בידה להסדיר את חובותיה, פנו למשיבה לא אחת לשם הגעה להסדר, אולם המשיבה ממאנת לעשות כן.

12. המשיבה ויתרה על גביית החוב שנכלל במסגרת התביעה הראשונה, ואשר תיק הוצאה לפועל שנפתח בגינו נסגר, ולכן יש לראותו כחוב שהתיישן ונפרע זה מכבר. חרף העובדה כי חוב זה אינו עוד בר גבייה, המשיבה משחקת "משחק כפול" ונוקטת בהליכי גבייה מנהליים בגין יתרת החוב שהתיישן, במקביל לנקיטת הליכי גביה אזרחית של חלק החוב בר הגבייה, במסגרת תיק הוצאה לפועל בשנת 2019.

13. לצד ההתיישנות והוויתור האמורים, המשיבה אף השתהתה בגביית חוב זה, שכן היא רשמה הערה על זכויות העותרת בנכס בטאבו בשנת 2004, ולאחר מכן רשמה הערה נוספת בשנת 2009, כאשר בין שתי ההערות הללו לא עשתה דבר ובמובן זה זנחה את גביית החוב במשך 5 שנים, ולאחר מכן זנחה את הליכי הגבייה המנהליים במשך 8 שנים נוספות (עד הגשת התביעה השנייה).

14. הפסיקה הכירה בכך ששיהוי רב עשוי להעיד על ויתור של נושה, או זוכה ככל שמדובר בתיק הוצאה לפועל, על זכותו לגבות את החוב לו הוא זכאי. בעניינו, השיהוי הניכר, לצד ההתיישנות כאמור, מעידים על ויתור העירייה על גבית חוב הארנונה של העותרת מלפני עשור.

15. כיום העותרת מקפידה על תשלומי הארנונה השוטפים והיא אף ביקשה להסדיר את החוב נשוא תיק הוצאה לפועל משנת 2019, אלא שהמשיבה מסכלת זאת, כגון באמצעות הטלת עיקולים על חשבונות הבנק שלה, אף שהיא מודעת למצבה הסוציו-אקונומי הקשה של העותרת. אין לאפשר למשיבה לחזור בה מוויתור על חוב אחד, במטרה להסדיר את פירעונו של חוב אחר.

16. עם פטירתו של ישראל בשנת 2015 וההידרדרות במצבה הבריאותי, שינתה העותרת את מצבה לרעה באופן קיצוני. שילובם של ויתור המשיבה על גביית החוב, יחד עם שינוי מצב העותרת לרעה, מוביל למסקנה כי דין חוב הארנונה המיוחס לעותרת, שמקורו קודם להגשת התביעה בשנת 2017, להימחק.

17. העותרת וישראל היו רשומים בספרי המשיבה כמחזיקים של הנכס וחייבים בתשלום ארנונה, ובהתאם לכך המשיבה תבעה בשנת 2009 גם את ישראל, ופתחה נגד שניהם את תיק ההוצאה לפועל. נוכח פטירתו של ישראל בשנת 2015, הגישה המשיבה את תביעתה השנייה בשנת 2017 רק כנגד העותרת, אף שלא חל כל שינוי ברישומיה, ומכאן למסקנה לפיה המשיבה ויתרה למנוח על כל החוב נשוא תיק ההוצאה לפועל בשנת 2010. ויתור זה מפטיר גם את העותרת, שחבה עמו יחד ולחוד.

18. מרבית החוב השנוי שבמחלוקת מיוחס לשנים 2005 ואחורה. בנוסף להתיישנותו של החוב כאמור, הרי שהוא כולל גם ריביות שצמחו בחלוף השנים כתוצאה מהימנעות והשתהות העירייה בנקיטת הליכים לגביו. המדובר בריבית פיגורים בשיעור גבוה בהתאם לקבוע בחוק הרשויות המקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"ם-1980, אותה מבוקש למחוק יחד עם הפרשי ההצמדה. זאת, נוכח רשלנות המשיבה וישיבתה על המדוכה, שעה שהיה עליה לנקוט בהליכי גביה אפקטיביים וממשיים לגביית החוב, רשלנות אשר תרמה להצטברות ריבית הפיגורים העצומה, כך שאין כל הצדקה כי העותרת תישא בה.

<u>טענות המשיבה בתמצית</u>

19. המשיבה פועלת נגד העותרת בהליכי הוצאה לפועל ביחס לכלל החובות בנכס (למעט חוב ארנונה לשנת 2021).

המדובר בשומות ארנונה חלוטות וישנות לגביהן לא הוגשה כל השגה ו/או ערר, כך שהעוררת מנועה ומושתקת מלטעון לעניינן, בפרט בנסיבות בהן העירייה פעלה ועודנה פועלת לגביית כל החובות במסגרת הליכים משפטיים כאמור.

20. דין העתירה להידחות על הסף מחמת האיחור בהגשתה, זאת בשים לב לעובדה כי החובות המדוברים נוצרו לפני כעשרים שנים ושניתן בגינם פסק דין בשנת 2010, שהפך חלוט, ומן הטעם שהעותרת כלל לא ביקשה להאריך את המועד להגשת העתירה, כאמור בתקנה 3(ג) לתקנות בתי משפט לעניינים מנהליים (סדרי דין), תשס"א-2000.

21. עתירת העותרת אף לוקה בשיהוי כבד, שכן העותרת הייתה מודעת לחובת תשלום חובותיה העירוניים ולעמדת העירייה שאף נקטה בהליכי גביה, וחרף זאת היא השתהתה בפניה לבית המשפט משך תקופה ארוכה.

22. אף לגוף העניין יש לדחות את טענות העותרת. המשיבה פעלה נגד העותרת ונגד ישראל, החייבים ביחד ולחוד, ומשנפטר ישראל פעלה כנגד העותרת, כאשר החובות מושא התביעה הראשונה משנת 2009 לא התיישנו ולא חל עליהם כל ויתור. המשיבה מעולם לא ויתרה על גביית החובות שנתבעו בתביעה הראשונה. נהפוך הוא, היא ביצעה מספר פעולות גבייה באפיק האזרחי, לאחר שלא הצליחה לגבותם בפעולות שנקטה באפיק המנהלי.

23. המשיבה לא ידעה ולא יכלה לדעת כי תיק ההוצאה לפועל נסגר על ידי לשכת ההוצאה הפועל ולכן גם לא ניתן לטעון כי היא זנחה או ויתרה על התשלומים המגיעים לה. אף את טענת ההתיישנות של העותרת יש לדחות, כי משניתן פסק דין בתובענה, ככל שהזכאי לא פעל לגבותו, הרי שנתבע יוכל לעלות טענת התיישנות רק בחלוף 25 שנים ממתן פסק הדין, וממילא בהיבט של מרוץ ההתיישנות, לנוכח 3 השנים בהם התיק היה פעיל, יש לספור את תקופת ההתיישנות, לכל היותר, מיום 14.1.2013, כך שאין חולק כי במועד בו נפתח התיק מחדש (12.9.2021) לא חלפו 25 שנים.

24. אשר להליכי הגביה המנהליים, המשיבה פעלה על פיהם עובר להעברת העניין לטיפול משפטי, וכי ההערות שנרשמו בנכס לפי סעיף 11א לפקודת המיסים (גביה)

נעשו כדין ונרשמו ביחס לכלל החובות. המשיבה הייתה רשאית להפסיק את הליך הגבייה המינהלי ולעבור להליך גביה אזרחי.

25. אין מקום לבטל את חיובי הריבית שהתווספו לסכום הארנונה על פי הדין, בפרט בנסיבות בהן העותרת נמנעה במודע מלשלם חובותיה משך שנים רבות.

<u>דיון והכרעה</u>

26. הרשות המקומית נוהגת לגבות מהתושבים כספים שונים שתכליתם לספק שירותים מוניציפאליים לשם רווחת כלל התושבים.

27. כדי להבטיח גביה יעילה ומהירה של החובות הנוצרים כלפיה, רשאית רשות מנהלית לנקוט בשני סוגי הליכים - הליך מינהלי והליך אזרחי (ראו: רע"א 4302/16 **עיריית ירושלים נ' פרידמן** (16.4.2018) (להלן: "**עניין פרידמן**"); עע"מ 8832/12 **עיריית חיפה נ' יצחק סלומון בע"מ** (15.4.2015) (להלן: "**עניין סלומון**")).

משמע, הרשות המקומית רשאית להחליט אם לפעול בדרך של הגשת תביעה אזרחית או בדרך של גבייה מינהלית (ראו: עניין **סלומון**; עע"מ 3068/17 **עיריית תל אביב-יפו נ' מיכקשווילי**, פסקה 14 (19.11.2018)), כאשר נקיטת הליכי גבייה מינהליים אינה מונעת את ניהול ההליכים האזרחיים בבית המשפט, כפי שארע בענייננו ("**הבחירה אם ומתי לפנות לנתיב האזרחי, במקום להמשיך בהליך הגבייה המינהלית, מסורה לרשות**" - עניין **פרידמן** בפסקה 12).

28. במסגרת העתירה דנן טענה העותרת כי אין לאפשר למשיבה לפעול בהליכי גביה כנגדה ביחס לחלק הארי של החוב שנכלל במסגרת התביעה הראשונה, שכן חלק זה התיישן ואינו עוד בר גבייה מחמת ויתורה של העירייה עליו. העותרת ביססה טענתה על העובדה שתיק ההוצאה לפועל שפתחה המשיבה בשנת 2010, לאחר שניתן פסק דין לטובתה, נסגר על ידי לשכת ההוצאה לפועל, לטענתה בשנת 2013.

המשיבה, מנגד, ציינה כי דבר סגירת התיק לא היה בזמנו בידיעתה, והסבירה כי התיק הוסב על שמה של באת כוחה הנוכחית בפברואר 2020, וכי בהתאם להחלטת רשמת ההוצאה לפועל מיום 12.2.2021 הוא נפתח מחדש.

29. סבורני כי על פני הדברים הצדק עם המשיבה הטוענת כי החוב נשוא התביעה הראשונה, ושבגינו ניתן פסק דין, לא התיישן, שהרי תקופת ההתיישנות הרלוונטית עומדת על 25 שנה, כמצוות סעיף 21 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958:

> **"פסק דין בתובענה שעברו עליו עשרים וחמש שנה בלי שהזכאי לפיו עשה פעולה כל שהיא כדי לבצעו, רשאי החייב לטעון טענת התיישנות; ואולם פסק דין בתובענה שלפי תכנו אינו טעון ביצוע אינו נתון להתיישנות".**

במקרה דנן, לא חלפו 25 שנה ממועד פסק הדין ועד שנפתח התיק מחדש בהוצאה לפועל, ועל אחת כמה וכמה שלא חלפו 25 שנים מהמועד בו נסגר התיק ועד למועד פתיחתו מחדש.

30. כמו כן איני סבור כי ניתן לראות את המשיבה כמי שוויתרה על גביית החוב, גם לאור הפעולות שביצעה במסגרת תיק ההוצאה לפועל בשנת 2010 (נספח ז' לכתב התגובה לעתירה), ובהתחשב אף בתביעה הנוספת שהגישה בשנת 2017.

31. אשר לטענת השיהוי, המשיבה הבהירה כי ביצעה מספר פעולות גבייה מנהליות, עובר להעברת החובות לטיפול משפטי ולהגשת התביעות. כך לדוגמא, הוצגו אסמכתאות לעיקולים שונים מהשנים 2006, 2007, 2008 (נספח י' לכתב התגובה לעתירה), וזאת בנוסף לפעולות שבוצעו, כאמור, בשנת 2010 במסגרת תיק ההוצאה לפועל.

32. לא נעלמה מעיני העובדה כי קיימים פרקי זמן משמעותיים בהם לא פעלה המשיבה לגביית החוב. עם זאת, אך לאחרונה, בעע"מ 2007/20 **מועצה מקומית אבן יהודה נ' שטרית** (8.2.2022) (להלן: "**עניין שטרית**"), הביע בית המשפט העליון את עמדתו באשר לטענת שיהוי המיוחסת לרשות בקשר עם גביית מסים עירוניים, וכך קבע:

> **"אכן, "חובת הרשות להפעיל סמכותה במהירות הראויה היא מן המושכלות הראשונים של מנהל תקין" (בג"ץ 6745/15 אבו חאשיה נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, פסקה 4 לחוות דעתו של השופט צ' זילברטל (1.2.2015)). על פי אמות**

> **המידה של המשפט המינהלי, אין זה סביר להניח כי הרשות יכולה לגבות כל חוב בכל מועד אף אם לא נקטה פעולות גבייה סבירות במשך השנים (עע"מ 8329/14 עיריית קרית אתא נ' קורן, פסקה 17 (להלן: עניין קורן)). אלא שמן העבר השני, חובת הרשות לפעול במהירות הראויה אינה יכולה להשכיח את חובתה לפעול בסבירות ובמידתיות גם באכיפת החוק, ומהירות ראויה אינה בהכרח המהירות המרבית (עניין קורן, פסקה 18). בבוא בית המשפט להכריע בשאלה האם הרשות השתהתה בגביית חוב, עליו לתת את הדעת לשאלת ההסתמכות של הפרט; לאינטרס הציבורי בגביית חובות המגיעים לרשות כמו גם לאינטרס הציבורי הקיים בכך שהרשות המינהלית תפנים את מחדליה; לחובת ההגינות שבה מחויבת הרשות בכל פעולותיה; ולחובת תום הלב של החייב ביחסיו עם הרשות (ע"א 6552/15 עיריית קריית מוצקין נ' רשות מקרקעי ישראל, פסקה 19 (9.9.2019))".**

33. אציין כי בעניין **שטרית**, מדובר היה בחובות מיסים עירוניים שצברו המשיב ורעייתו משנת 1996, כאשר לאורך השנים נקטה נגדם הרשות המקומית, המערערת, בהליכי גביה הכוללים רישום שני שעבודים על המקרקעין, בשנת 2006 ובשנת 2013, ביצוע עיקולים על חשבונות הבנק והגשת תביעה אזרחית בשנת 2017. באשר לטענת השיהוי פסק בית המשפט כי "**בחינת מכלול נסיבות העניין שלפנינו מגלה כי עניננו רחוק כמטחווי קשת מהמקרים שבהם ניתן לקבוע כי הרשות התנהלה בשיהוי**" תוך שהוא נותן דעתו לפעולות הגבייה ממשיות ומשמעותיות בהן נקטה המערערת לאורך השנים.

איני סבור כי פעולות הגביה בהן נקטה המשיבה במקרה דנן, נופלות מאלו שנקטה בהן המערערת בעניין **שטרית**. יתר על כן, העובדה כי במשך פרקי זמן משמעותיים נמנעה המערערת בעניין **שטרית** לנקוט בהליכי גבייה ולממש את השעבודים, לא היה בה די כדי לבסס את טענת השיהוי.

34. העותרת טענה בפניי כי היא שינתה מצבה לרעה לנוכח השתהות המשיבה משך 7 שנים, ממועד פתיחת התיק בהוצאה לפועל בשנת 2010 והנקיטה בפעולות

במסגרתו, ועד אשר הוגשה התביעה השנייה בשנת 2017. עוד היא הוסיפה כי במהלך תקופת ההשתהות האמורה נפטר בעלה, עמו היא חבה בחובות יחד ולחוד, ומאחר שהמשיבה למעשה ויתרה למנוח על כל החוב נשוא תיק ההוצאה לפועל משנת 2010, והגישה את התביעה בשנת 2017 אך ורק כנגדה, הרי שיש לראותה גם כן כפטורה מתשלום החוב נשוא התביעה הראשונה, שכן הוויתור נלמד אף מעצם ההשתהות.

טענותיה אלו של העותרת אין בידי לקבל.

35. העותרת לא טענה בשום שלב כי לא ידעה על קיום החוב. אדרבא, העותרת הדגישה כי היא ביקשה לבוא בדברים עם המשיבה ולנסות להגיע עמה להסדר, והיא אף החלה להקפיד בעת האחרונה לעמוד בתשלום החיובים השוטפים. בנסיבות אלו, קרי משאין מחלוקת על כך שהעותרת הייתה מודעת לחובתה לשלם את חוב הארנונה, ובמשך שנים נמנעה במכוון מלעשות כן, לא יהיה נכון בעיניי לייחס למשיבה חוסר הוגנות בהתנהלותה באופן שיביא לקבלת העתירה.

יפים בהקשר זה הדברים שנפסקו בעניין **שטרית** בפסקה 23:

> **"המשיב גם מבקש לאחוז את החבל משני קצותיו. להכיר בחובו מצד אחד, אך להלין על המערערת מצד שני שלא פעלה כיאות לגביית החוב שצבר במשך השנים הפרשי הצמדה וריבית. על כך נאמר "קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים"".**

36. כאמור לעיל, המשיבה ביצעה שורה של פעולות גבייה, הן במישור המנהלי והן במישור האזרחי, כך שלא ניתן לומר כי היא שקטה על שמריה. יתר על כן, העובדה שהמשיבה נמנעה משך מספר שנים מלפעול למימוש הנכס, באופן שהיה מביא לפינויה של העותרת מביתה, אינה יכלה לעמוד לה לרועץ (פרוטוקול הדיון מיום 27.1.2022 עמ' 3 ש' 15-9). יש בכך, דווקא, כדי להצביע על מידתיות בפעולותיה ורצון "לדחות את "הקץ", וזאת מתוך הבנה כי דרך זו של נקיטת הליכי גבייה, פגיעתה תהא הרבה יותר קשה לעותרת (השוו: עניין **שטרית** בפסקה 22).

37. משקבעתי כי אין לראות בהתנהלות המשיבה כוויתור ביחס לחלק החוב שלא נתבע במסגרת התביעה השנייה משנת 2017, כנטען על ידה, ממילא אף אין בידי

לקבל את טענתה לוויתור מצד המשיבה באשר לחובו של המנוח ישראל, באופן הגורר הפטר אף לגביה מכוח סעיף 55(ג) חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973. לפיכך, ומאחר שמדובר בחיוב יחד לחוד, ברי שהמשיבה רשאית לדרוש את קיום החיוב, כולו או מקצתו, מהעותרת, בתנאי שלא תיפרע יותר מהמגיע לה (סעיף 55(א) חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973).

38. אשר לטענת ההסתמכות של העותרת, אבהיר כי קשה להכיר בהסתמכות לגיטימית על אי-גביית תשלום חוב, אשר על פי דין קיימת חובה ברורה לגבותו. ראו בהקשר זה את שנאמר בג"צ 89/13 **עיריית רמת גן נ' הראל**, פסקה 6 לחוות דעתה של השופטת ד' ברק ארז (24.2.2015):

> **"כאשר אדם אינו משלם ארנונה ואינו יכול להצביע על מקור כלשהו להימנעות מלגבות ממנו טענת ההסתמכות נראית דחוקה, ואף במישור הנורמטיבי אין לקבלה".**

39. יתר על כן, כאשר מדובר במי שמשך שנים נמנעה מלשלם תשלומי ארנונה, בעודה מתגוררת בנכס ותוך שהיא מודעת היטב לחובותיה ומפרה אותן ביודעין, הרי שאף האינטרס הציבורי מטה את הכף לטובת המשיבה (השוו: עניין **שטרית** בפסקה 25).

40. בבחינת למעלה מן הצורך אציין כי היה מקום לדחות את העתירה גם מחמת השיהוי שבהגשתה. העותרת הייתה מודעת לדרישות התשלום שהופנו אליה משך כל השנים. לדברי העותרת נודע לה על אודות סגירת התיק בהוצאה לפועל ביום 14.3.2013 אך לצד זאת, בשנת 2017, בסמוך להגשת התביעה השנייה נגדה, הובהר לה כי מלוא החוב עדיין נדרש על ידי המשיבה (ראו נספח ט' לכתב התגובה). חרף זאת, את עתירתה זו היא הגישה אך בחודש ספטמבר 2021. המדובר אפוא בשיהוי משמעותי ביותר.

41. כידוע, טענת שיהוי מצריכה בחינה של שלושה יסודות: השיהוי הסובייקטיבי מתמקד בדופי שנפל בהתנהלותו של העותר המגיש עתירה בשיהוי אף שכל העובדות הנוגעות לה היו בידיעתו לפני כן; השיהוי האובייקטיבי מתמקד בנזק שנגרם לרשות או לצדדים נוספים כתוצאה מהשיהוי; היסוד השלישי נוגע לשאלה

אם דחיית העתירה מחמת שיהוי תגרום לפגיעה חמורה בשלטון החוק ובאינטרס ציבורי חשוב (ראו: עע"מ 8968/14 **יצחק שטרית נ' עיריית טבריה** (31.8.2017); עע"מ 7061/12 **טריגוסין בע"מ נ' הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים** (20.2.2014)).

במקרה דנן לא ניתן להתעלם מהזמן הרב שחלף מהמועד בו נדרשה העותרת לשאת בתשלומי חובות שלשיטתה אינם ברי גבייה, ועד אשר פנתה לבית המשפט. בנסיבות אלה מתקיים היסוד הסובייקטיבי, הגם שיש להביא בחשבון את העובדה כי העותרת קיימה מידה זו או אחרת של הידברות מול המשיבה. כך למשל, בשנת 2019, לאחר פתיחת תיק ההוצאה לפועל בגין התביעה השנייה, פנה בנה של העותרת למשיבה לשם הסדרת החוב (ראו סעיף 26 לעתירה). מכאן, שלא ניתן להסיק מהתנהלותה של העותרת כי היא ויתרה על זכותה לפנות לערכאות. אשר ליסוד האובייקטיבי, לא ניתן להתעלם מהנזק הטמון באי גבייתו של חוב שנצבר על נכס במשך שנים ארוכות, המהווה פגיעה במקור כספי עבור העירייה ופוגע בניהול התקין של כספי הציבור. בכל הנוגע ליסוד השלישי, לא מצאתי בנסיבות העניין כי מתקיימת פגיעה משמעותית באינטרס הציבורי בשל התנהלות המשיבה, בשעה שטיעוני העותרת ממילא התמקדו בטענות להתיישנות, לוויתור ולשיהוי מצד המשיבה במקרה הספציפי שלה.

42. זאת ועוד, בהתאם לתקנה 3(ב) לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), תשס"א-2000, עתירה מינהלית תוגש "**לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום שההחלטה פורסמה כדין, או מיום שהעותר קיבל הודעה עליה או מיום שנודע לעותר עליה, לפי המוקדם**". העותרת לא הבהירה מהי החלטת המשיבה העדכנית שהניעה אותה להגיש את עתירתה בעת הזו. בפתח דבריה בעתירה היא מציינת כי "לאחרונה חזרה בה העירייה מוויתורה לגבות את חוב הארנונה" אך אינה מפרטת במה דברים אמורים. למקרא סעיף 1 בפרק המבוא, כמו גם סעיף 61 לפרק הסיכום, עולה כי נקודת הציון הרלוונטית היא הגשת התביעה השנייה בשנת 2017. משאלו פני הדברים, הרי שהתקופה הקבועה בתקנה האמורה חלפה לפני שנים רבות, מבלי שניתן כל הסבר לעניין מצידה של העותרת, ואף מבלי שהגישה בקשה להארכת מועד בהתאם לתקנה 3(ג) לתקנות.

על החשיבות הלא מבוטלת של המועדים שנקבעו בתקנות האמורות עמד בית המשפט בעע"מ 1981/02 **קיסר – הנדסה ופתוח בע"מ נ' מדינת ישראל** (24.3.2002):

> **"לנושא המועדים נודעת חשיבות ממעלה ראשונה לעניין הגשתן של עתירות מינהליות. ימינו אלה אינם עוד כימים שבעבר. בעבר היו נושאי משפט מינהלי באים לדיון ולהכרעה לפני הבג"ץ, ובכפיפות להוראות חוק ספציפיות לא שלטה במועדי עתירות לבג"ץ אלא מַלְפֵּת השיהוי בלבד. הגשת עתירה לאחר עבור חודשים מיום היווצר העילה – לעיתים חודשים לא-מעטים – לא עצרה בעד עותרים אלא אם שינו משיבים את מצבם לרעה; וגם כך לא תמיד צלחה טענת שיהוי. עידן זה חלף-עבר ככל שהמדובר הוא בנושאי מישפט מינהלי המצויים בסמכותו של בית-המשפט המחוזי בשיבתו כבית-משפט לעניינים מינהליים. משהותקנו תקנות סידרי הדין; ומשנקבע מועד ספציפי ומיוחד להגשתה של עתירה לבית-משפט; זו הדרך בה שומה עלינו ללכת ואלה מועדים הוטל עלינו לכבדם. אכן, רשאי הוא בית-משפט להאריך את התקופה להגשתה של עתירה, ואולם – כלשונה של תקנה 3(ג) לתקנות סדרי הדין – כך יעשה בית-משפט 'אם ראה הצדקה לכך'".**

לא מצאתי בנסיבות העניין צידוק של ממש לאיחור בהגשת העתירה מצד העותרת, ולמותר לציין כי אף פניה למשיבה, בניסיון להגיע להסדר תשלומים, אינה כשלעצמה מצדיקה שיהוי בפניה לערכאות.

43. כפי שכבר צוין לעיל, העותרת, שהייתה מודעת לחובה, נמנעה מלשלמו במשך שנים רבות. אין להתפלא, אפוא, כי סכום החוב הלך ותפח ונוספו לו הפרשי הצמדה וריבית משמעותיים. מקור סמכותה של רשות מקומית לדרוש ריבית מהסוג בה עסקינן הוא בסעיף 2(א) לחוק הרשויות המקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"ם-1980 (להלן: **"חוק הרשויות המקומיות"**) הקובע כי "תשלום חובה שלא שולם תוך 30 ימים מהמועד שנקבע לשילומו,

ישולם בתוספת תשלומי פיגורים". תשלום חובה מוגדר בסעיף 1 לחוק כ"כל תשלום המגיע לרשות מקומית על פי דין..."; ואילו תשלומי פיגורים מוגדרים בסעיף 1 לחוק כ"ריבית צמודה בשיעור של 0.5% לחודש, או בשיעור אחר כפי שקבעו שר הפנים ושר האוצר, ממועד החיוב בתשלום החובה עד יום שילומו, בהוספה או בהפחתה של הפרשי הצמדה".

44. סמכות בית המשפט להפחית או לבטל את שיעור ריבית הפיגורים מקורה בסמכותו הטבועה ליתן "כל סעד ככל שיראה לנכון בנסיבות העניין" כאמור בסעיף 75 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (ראו למשל: עת"מ (מחוזי ת"א) 2555/05 **שמוחה יוסף נ' עיריית פתח תקווה** (12.7.2007)). אפשר כי ניתן ללמוד על סמכות זו, בדרך ההיקש, גם מהוראות סעיף 2 וסעיף 3א לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 המקנים לבית המשפט שיקול דעת בכל הנוגע לפסיקת ריבית, כולה או חלקה (השוו: עמ"נ (מחוזי ת"א) 32429-12-12 **כלוף ואח' נ' מנהל הארנונה בעיריית תל אביב –יפו** (24.4.2014)).

45. עם זאת, משעה שדחיתי את טענות העותרת לעניין ההתיישנות, הוויתור והשיהוי, ומשעה שהובהר כי העותרת, ללא כל הצדק נראה לעיל, נמנעה במשך שנים כה רבות לשלם את חוב הארנונה על אף שהייתה מודעת לקיומו, איני מוצא הצדקה של ממש להפחית את סכומי הריבית. אעיר בהקשר זה כי גם בעניין **שטרית**, וחרף העובדה כי חלק ניכר מהחוב היה מורכב מהפרשי הצמדה וריבית שנוספו לקרן החוב במרוצת השנים, לא סבר בית המשפט העליון שיש מקום להתערב בגובה החוב וקבע כי על המשיב לשלם את מלוא חוב הארנונה כרשום בספרי העירייה.

46. סוף דבר – העתירה נדחית.

47. בשולי הדברים אציין כי במעמד הדיון המלצתי לצדדים כי יבואו בדברים וינסו להגיע להסכמה באשר לחובות נשוא העתירה בהתחשב, בין היתר, במצבה של העותרת (ראו גם מכתב אגף השומה בעירייה מיום 27.11.2018 המציין כי לעותרת מוענקת הנחה בארנונה בגין אזרח ותיק המקבל גמלת הבטחת הכנסה בשיעור של 100% עבור 100 מ"ר ראשונים משטח הדירה; צורף כנספח ט' לכתב התגובה לעתירה). הצדדים לא הגיעו להסכמות ולפיכך הועבר התיק לכתיבת פסק דין. יחד עם זאת, ועל אף מסקנתי דלעיל, חזקה על המשיבה כי לא תתעלם ממצבה של

העותרת עת נקיטתה בהליכי גבייה, למצער בדרך של פריסת החוב והסדר תשלומים, או בכל דרך אחרת שתמצא לנכון.

48. בנסיבות העניין ונוכח האמור לעיל, מצאתי לנכון להטיל על העותרת הוצאות בשיעור מתון, כך שהעותרת תישא בהוצאות המשיבה ושכר טרחת עורך דין בסכום כולל של 7,500 ₪.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ה אדר ב' תשפ"ב, 28 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

שמואל בורנשטין, שופט